

BERBROEK: DE GALGE(N)MOLEN (dialect)

De Galge(n)molen is een korenmolen met een achtkante houten bovenkruier¹. Ze werd rond 1800 gebouwd aan de noordzijde van de Groterstraat in Berbroek, nabij de gerechtslinde waar galgen stonden opgesteld, waaraan de molen zijn naam ontleent.

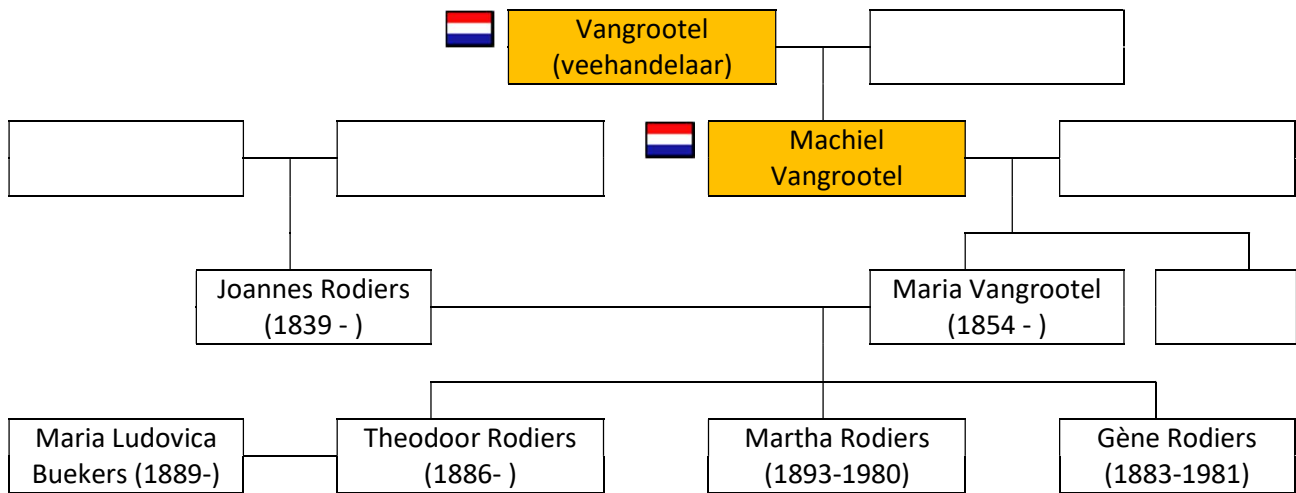

De kenger van de meule

De Galgemeule stond in begin van 1800 in Berbruc. De meule woar van Petrus Degeling en van Karolina Vandebroek. In 1836 ging de moller Petrus dud en zen vrouw bleef achter me 6 wieze, allemoal metskes. De vrouw woar verplicht de meule te verkoape en hei begint het vehoal van de 'de kenger van de meule'.

Martha (Schiele 24/12/1893 - Herk 29/02/1980) en Gêne Rodiers (Schiele 17/02/1883 - Schiele 08/03/1981) vertelle euver de Galgemeule. Martha en Gêne woare kenger va Joannes Rodiers (06/07/1839 -) en va Maria Vangrootel (Schiele 24/12/1854 -). Maria Vangrootel woar de dochter van Machiel Vangrootel.

¹Bovenkruier: een windmolen waarbij alleen de kap met het wiekenkruis in het horizontale vlak kan draaien, het onderste deel staat vast.

Martha en Gène vertelle:

Efkens noada Bels onafhankelijk is geïode is meine gruttepa, Machiel Vangrootel, lengs ma herre kant nao Bels gekoame. Het was ne Hollander. In de Holland woar de pa van Machiel ne gekante biestekuman. Tun Machiel 20 joar jood, must hèn na den troap en in deen tijd muste de Hollanders nog noa Hollands India en sennne pa ha schrik da sennnen sun nie mier su terick koame van India. De pa van Machiel kwam op het gedaach he zoa Machiel de grens over smokkelen noa Bels en in Holland zoa precies dune of Machiel zijn eigen verdrunke ha in de Moas. De soldoatenkler en het geweir van Machiel jode aan de kant van de Moas geleed en Machiel jood tussen de kei en de andere bieste de grens euver gesmokkeld. De Hollandse euverheid geliefde het verhoal en in de bukke in Holland stond ingeschreve da zen lijk noatnie woar teruggevonne. Me het geld da he ha gekrege van sennne pa hett Machiel dan de Galgenmeule gekocht in Berbruc. In Berbruc lierde dene Hollander an metske kennen en troawde he euch bei. Ze kregen twee kenger.

Moa sen groate dreum vur oach en huis lengs de meule te zetten, ging ni, omda de vruiggere boas van de meule de grond erlengs nie woa verkoepe. Ma de gruttepa van Gène woar ginne stomerik, hèn kocht an stukske grond een bitske weier (100 meter) en hèn zoa de meule verploatse. In de meule jood toen al joare het grein gemoalen van de steukerij in Schiele en in 1852 hebbe al de werkminse van de steukerij van Schiele, Machiel geholpen vur de meule op hote rollen te verploatsen noa de grond dee Machiel gekocht ha. En zu kwoam de meule op het grondgebied van Schiele². Noa da de meule verploatst woar, hett Machiel de werkminse getrakteerd bei jenever en zelf hett ernie gedroanke moa gezeuppe met as gevolg da he kotte tijd da noa gestoarven is. Na zen dud ging

de meule euver noa zen dochter Marja, dei troawde bei Joannes Rodiers en Joannes, oze pa jood 'de moller'. Noa de dud van Joannes ging de meule euver noa Theodoor Rodiers, brur van Martha en Gène, de zwatte. Tot zoweid het verhoal van de kenger van de meule.

² Gebouwen werden in het verleden nogal eens verplaatst, zo werd in 1862 de stenen molen van Linthout (Gingelom- Montenaken) en in 1910 de kerktoeren uit 1411 van de Sint-Laurentiuskerk in Bocholt verplaatst. Deze laatste om de bestaande kerk te vergroten.

Theodoor Rodiers, de laatste molenaar, krijgt in 1930 bij het scherpen van de molenstenen een stuk metaal in zijn linkeroog en wordt gedeeltelijk blind.

In 1954 is de Meule gebreuken wa joare erna terug opgeboawd in Bokrijk, woa je ze nog altijd kunt goan bekieke.

Maria Ludovica Buekers (1889-), de vrouw van Theodoor Rodiers

De Galgemolen in Bokrijk

1917 De Galgemolen

Eugène Salaets

1957 Familiefoto 50 jaar huwelijk van Theodoor RODIERS & Ludovia BUEKERS

1	Louisa MORREN	10	Jules RODIERS
2	Melanie BORGERS	11	Albert RODIERS
3	René CAMS	12	Pauline RODIERS
4	Julia RODIERS	13	Ludovia BUEKERS
5	Kamiel VANSCHOONBEEK	14	Theodoor RODIERS
6	Lucie RODIERS	15	Eugeen RODIERS
7	Leon MORREN	16	Gustaaf RODIERS
8	Rosa DEFERM	17	Alfons RODIERS
9	Louisa QUINTENS		

Bron:

Uit: Groot – Herk voor de Groote Oorlog 1900 – 1913. Herinneringen kleuren ons verleden.

Uitgave: De Geschiedkundige Kring Groot Herk 2006.

Foto's: Julia Rodiers en familie Rodiers, Ruebens en Vanschoonbeek

Foto's Archief Provinciaal Domein Bokrijk:

